

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unitatei”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Un martir.

S'au trecut veacurile de persecuții crâncene împotriva creștinilor, deodată cu clătinările din urmă ale tronului Cezarilor, ce nu mai erau vrednici să poarte coroana de aur. Inchinătorii Crucii nu mai aveau să întâmpine de aci înainte fiarele amfiteatrelor, nici să slujască, pentru distracția odraslelor degenerate ale împăraților descreerați, ca torțe vii, cu prilejul bachanaliilor celor mai scârboase. Ei puteau, să iasă acum la lumina zilei, părăsând suteranele catacombelor, și sămnuțul urgisit al Crucii s'a ridicat tot mai biruitor acum, până a ajuns să se înstăpânească peste tot rotogolul pământului.

Sângele martirilor, ce a curs în veacurile prime ale erei creștine au adus roade îmbelșugate și a asigurat izbânda de mai târziu, pentru toate veacurile. Valurile de întuneric erau acum sfâșiate, și credința biruitoare nu mai avea de aci înainte lipsă de martiri, ci numai de propovăduitori însuflețiți, cari să răspândească, în cercuri tot mai largi lumina adevărului.

Așa s'a întâmplat, că numărul martirilor a scăzut din ce în ce, în proporția cu care se răspândia creștinismul, și, deodată cu el: *civilizația*.

Martirii erau tot mai puțini și tot mai la periferii: în sânul popoarelor păgâne, cari urgisau din capul locului orice inovație și dușmăni-au de moarte pe ori ce străin.

Europa, cu civilizația ei avansată, a ajuns, după câteva veacuri, să nu mai aibă martiri acasă, ci îi trimitea, cu un gest de mamă protectoare, în continentele vecine, cari vor ajunge și ele odată, să nu mai masacreze pe vestitorii credinței, ce împrăștie în mijlocul întuneca-

telor popoare, sămânța binecuvântată a Evangheliei lui Hristos.

Martirii se înrolau acum din ce în ce mai rar — din rândurile misionarilor catolici, departe, departe... între Zulucaferii Africei opace, sau canibalii Polineziei. Revistele misionarilor aduc și azi încă vești despre decesul glorios al vestitorilor credinței, fie că au fost sfâșiați de acești bieți indigeni îndobitociți, fie că au căzut victime teribilelor boale ce bântuie pe acolo, unde misionarii își fac datoria, cu un eroism fără seamăn, deși primejdia molipsirei e aproape sigură.

Dar toate aceste se desfășoară azi în Orientul sau Sudul îndepărtat, în alte continente, ce nu se pot mândri cu civilizația bătrânei noastre Europe creștine.

* * *

Și totuș — cine ar putea crede, dacă n'ar fi cetit negru pe alb? — sămânța martirilor nu s'a prăpădit nici la noi. Mai sunt și azi martiri, chiar în țările vecine; mai sunt canibali și zulucaferi, chiar în sânul neamurilor creștine.

Dovadă nelegiuirile, ce le-au săvârșit, zilele trecute, Sârbii și Muntenegrini la Djacovar, unde a silit cu forța trei sute de Albanezi *catolici*, să treacă la *ortodoxism*. Bieții Albanezi, au iscălit, cu lacrimi în ochi, actul de trecere, sub teroarea amenințărilor cu moarte. Dar duhovnicul lor călugărul franciscan *Palich* n'a voit să iscălească actul. Soldații muntenegrini l-au stălcit în bătai, i-au rupt odăjdiile preoțești și *l-au omorât*.

Și călugărul franciscan sângerând din nenumărate răni și-a închis ochii pentru totdeauna, cu un zimbet de martir-erou, dând cea mai stălcucită dovadă călăilor lui, că mai trăesc și astăzi oameni, cari nu-și mărturisesc credința numai cu buzele...

E și acesta, probabil, un procedeu al dreptului internațional mai recent, sub egida marelui ipocrit pravoslavnic dela Petersburg?

Se poate.

Noi ne aducem aminte, că înainte cu un an scriam, cu atâta însuflețire despre războiul ce-l pornia confederația statelor balcanice *creștine*, împotriva Semilunei.

Era un fel de *cruciată*, cu menirea nobilă de a scutura jugul păgânilor, ce îngreuna pe frații de sânge al aliaților.

Ce s'a ales din acest principiu înălțător?

Cine va pune stavile în potruiva nelegiuirilor acestor hoarde de tâlhari, cari s'au dovedit, în vremea din urmă, neasămănat mai barbari ca turcii?

Trăim în Europa?

Concertul marilor puteri își dă seamă de imenza obrăznicie a acestor bande de hoți, care le râde în față și își vede de daraveri cu cel mai revoltator cinism?

E ceasul din urmă, ca să se înăbușe cu forța aceste atrocități, înainte de a cauza un incendiu îngrozitor și o conflagrație fără seamăn în istoria lumii!

Convenția sârbo-austriacă. Din Viena se comunică, că cercurile diplomatice de acolo se ocupă cu planul unei noi convențiuni vamale cu Sârbia. Viena a ajuns la convingerea, că până-ce nu i-se va da Sârbiei o posibilitate de un export mai mare de vite, nu se va putea restabili încrederea și bunăînțelegerea între aceste două țări. Viena ar face deci Sârbiei următoarele concesii. Importul vitelor tăiate pe teritoriul monarhiei l'ar fixa în 35 mii vite mari, șaptezeci de mii de porci și 120 mii de oi. De importul vitelor vii deocamdată nu poate fi vorba. Se zice, că cercurile sârbești nu sunt mulțumite cu concesionile aceste, iar agrarienii noștri au protestat deja împotriva unui import de vite așa mare, care pentru economii noștri ar fi un adevărat desastru.

Clericii dela Ungvár. Corpul profesoral dela seminarul rutean a agrățiat pe clericii noștri rebeli și nu-i vor elimina subț condiția: „Dacă vor cânta toți, cu capul descoperit, în fața celorlalți clerici ruteni Hymnusul și alte cântări patriotice. Vor cere scuze celorlalți și vor face voturi patriotice”. Apoi se zici, că nu trăim pe timpul lui Don Quihotte și a slugii sale credincioase Sancho Pauza! Așa o hotărâre nădravă! Haidai dlor acasă și lăsați-i în știrea Domnului!

Școli ungurești — Tisza. În comisia congregații comitatului Bihor au făcut unii domni ciudate propuneri. Pe teritoriul comitatului — au zis propunătorii — să se înființeze școli maghiare numite: Tisza iskolák. Comisiunea nu s'a pronunțat, lăsând ca propunerea să fie deliberată în adunarea generală a comitatului, care se speră, o va primi și va înființa cu arunc special și școli de aceste. Sunt și mai potrivite și ea numire și ca scop, decât școlile de stat, deoarece Tisza cu drept cuvânt poate zice azi ca și Ludovic al XIV: Statul sunt eu. Deci școala Tisza e o noțiune mai adecvată situație.

România admisă la conferința din Londra. Cetim în „Seara” Diplomația țării noastre a avut un însemnat succes pe ziua de ieri: România a fost admisă să ia parte la debaterile conferinței ambasadorilor marilor puteri, cari hotărăsc la Londra asupra viitoarei situații a peninsulei Balcanice.

Despre acest fapt a fost înștiințat ieri d. Tit Maiorescu, președintele consiliului de miniștri și ministru de externe, de către Sir Grey, ministru de externe al Angliei și președintele conferinței dela Londra.

Prima ședință în care va lua parte

reprezentantul țării noastre, care este d. Misu a fost fixată pentru Marti.

În această ședință se va discuta asupra graniței viitoarei Albaniei.

Cum din viitorul stat din peninsula balcanică vor face parte și numărâși români din Macedonia, d. Misu va susține în conferință punctul de vedere al României pentru apărarea intereselor și drepturilor fraților noștri din Balcani.

Fără îndoială, cuvântul reprezentantului țării noastre va avea o puternică influență asupra hotărârilor conferinței în sensul ca României din viitorul stat balcanic să beneficieze de o situație cu totul excepțională.

În ședința consiliului de miniștri de aseară d. Titu Maiorescu a adus la cunoștința colegilor sale îmbucurătoarea veste care arată marele rol pe care-l joacă România în Balcani și atențiunea deosebită de care se bucură din partea celor 6 mari puteri.

Planurile guvernului. Guvernul va prezenta în sesiunea viitoare și la toamnă următoarele proiecte de legi: Reforma judicaturei Curiei, proiectul despre împărțirea cercurilor electorale și statificarea administrației. Reforma din urmă o motivează cu împrejurarea, că în felul acesta se vor aplica și la administrație mai mulți români etc. și cu aceasta se vor mai împuțina cu una jalbele naționalităților împotriva dominației maghiare.

Porniri spre bine.

Astăzi știe toată lumea, că beaurile spirturoase au devenit o adevărată plagă generală, și cu durere trebuie să recunoaștem, că de boala aceasta, poporul nostru încă su-

feră în mod simțitor. Nu erez să se mai aște astăzi vre-un român cu scaun la cap și cu atragere de inimă față de popor, care să zică, că poporul nostru merge spre bine, că beaurile îl duc spre îndestulare și fericire. Oamenii învățați și ne învățați stau îngroziți la văzul multelor nefericiri și pustiiri ce lasă în urma sa alcoolul. Stațiunile ultime ale acestui blastem sunt: temnițele, spitalele, casele de nebuni și iadul. Apoi cine ar putea număra suspinele, lacrimile și mizeria grozavă, cari toate se pot mulțumi numai alcoolului? Prezentându-se astfel realitatea crudă și fiindu-ne cuprinsă inima de amărăciune față de durerile poporului, o întrebare se impune: mai putem sta oare cu mâinile în sân și să ne uităm la perirea noastră? Numai un răspuns putem da, trebuie să ne trezim, trebuie să ne punem pe lucru, și să mântuim poporul, până nu e târziu. În opera aceasta de salvare partea leului revine preotului.

Odinioară în mâinile preoților se învârteau firele conducerii afacerilor publice, în mâinile lor era instrucția știința, artele. Astăzi terenul de activitate a preotului s'a mărginit. Dar chiar de loc nu vreau să zic prin aceasta, că preotul zilelor noastre nu ar avea teren de muncă. Chiar din potrivă, astăzi mai mult ca ori și când i-se deschide preoții un câmp foarte vast de activitate frumoasă și de prima însemnatate pentru binele și înflorirea societății, dându-și adecă toată niziunța de a sana ranele de cari suferă societatea, între cari una ce încontinuu sângerează e alcoolismul. Mai demult era de ajuns glasul tainic al clopotului și credincioșii alergau la biserică. Astăzi nu mai merge așa; odinioară era de ajuns un cuvânt al preotului menit să trezască inima plină de iubire și însuflețire față de Dzeu și biserică lui sfântă, azi preotul cu minte și ști-

FOIȚA.

El Cristo de la Luz.

Legendă din Toledo.

(Continuare).

El se gândi. Când își ridică privirea, aceasta se întâlni cu a lui Avisain, carea eră învăpăiată de însuflețire și de admirație. El își ridică mâna și o întinse spre față, ca și cum ar fi voit, să zică: Mie mi-se cade buchetul!

„Cui ași da viorelele acestea mai bucuros?” repeși Rispa gânditoare cuvintele tătâne-său. „Celuia ce știe, să iubească mai bine pe frate-său.”

Și întinse buchetul său lui Avisain, carele și grăbi, ca să-l primească. Dară Merival a fost mai sprinten. El păși între față-sa și între tinăr, căutând ată la acesta:

„Nu, Rispo, nu celuia ce știe, să iubească mai bine pe frate-său, vei da buchetul, ci celuia ce știe, să urească mai tare pe asupritorii, pe ucigașii poporului său.”

Fata îngălbeni; dar Avisain zise slobozind fulgere din ochii săi: „Atunci sunt ale mele florile acestea, căci cu focul urii mele împotriva celuia ce-l numese ei mântuitor, nu poate să se măsure altă ură.”

„Putea-vei, să o dovedești?” întrebă Merival. „Atuncia îți făgăduesc, că nu numai florile acestea vor fi ale tale, ci a ta va fi și mâna, carea le ține acum.”

Avisain căută cu grije în jur de sine și apoi zise: „Ce am de gând, nu pot să o spun aicia.” Și frumoasa lui față o schi moși ura.

„Tată,” se rugă fata cu glas tremurător, „du-mă de aci!”

Avisain țipă îndurerat, când văzută, că Rispa eră aproape de leșin. Toți îi impresurau cu întrebări îngrijorate.

„Sunt numai obosită,” șopti Rispa stăpânindu-se și-și silii fața la un suris. „Tată, te rog, du-mă de aicia.”

Oaspeții se depărtară, și Merival și Avisain o duse printr'un coridor lung în odăea ei. La ușa ei Avisain se oprî, ca să-și ia rămas bun.

„Când te voui revedea?” întrebă Merival.

„Preste un cias, în refector,” răspunse Avisain și se închină Rispei dându-i o privire plină de dragoste.

„Am să-ți împărtășesc lucruri minunate,” mai șopti lui Merival în pripă.

II.

Avisain voiă, să meargă acasă, dar internul lui eră cuprins de furtună așa de mare, cât i-se părea, că în casă are să se

nădușe. Se hotărî deci, ca mai bine să catriere fără de țintă ulițele cetății, și se mestecă în mulțime pe piața Zocodover, unde locuitorii cetății se preumblau sub arcade în aerul răcoritor al sării. Dar privirea la creștinii aceștia, pe cari îi uria cu ură așa de învăpăiată, veselele lor fețe, nerăutăcioasa lor conversație îl întărâtă încă și mai mult. Și acum începură a suna clopotele, și toți se închinau și-și descoperiau capetele, ca să rostească rugăciunea Maicii Domnului. Îi eră de nesuferit. Ca mânat de o putere drăcească alergă în întunerecul unei uliți înguste. În tăcerea ei se mai liniști, și în sufletul lui se întoarse frumescul chip al Rispei cei cu păr de aur. Trecu pe dinaintea caselor și palațurilor celor împodobite cu pajuri de piatră, la ferești cu gratii de fier lucrate cu artă, la frunte cu cioplituri gătite de dâltele măiestre. Avisain vedea toate acestea, dar nu eră conștiu de ceea ce vedea, nici de aceea, că pe unde mergea, până când de odată se văzută la poarta cetății. Trecu printr'insa și ascultă de vuetul tămpit și momitor al râului. Pe puntea străveche de Alcantara se oprî. Stelele vărsau toată lumina sa preste Toledo, carea cu înaltele sale turnuri și cu puternicele sale ziduri ședeă întru maiestate posomorită pe stâncă înaltă ca pe un scaun împărătesc, și la picioarele ei se prăvăliă râul Tajo cântând din adâncime o cântare posomorită. Din grădinile și țarinile șesului întins de

intă limpede, cu dovezi fulgerătoare trebuie să convingă pe credincioși și astfel să le deștepte iubirea. — Dar mai cu seamă trebuie să le dovedească oamenilor prin viața lor, că ei, preoții sunt pătrunși de învățăturile sfinte ce propovăduiesc. Vieța cinstită, înfrântă aceasta e predica cea mai elocventă. De aceea și în lupta contra monstrului alcoolismului, zădarnice vor fi toate cuvintele conferințele, broșurile ce le scoatem, și alte lucruri bune, dacă nu traducem și în faptă în viața noastră, principiile de jertfă și abnegație, nimic nu am făcut.

Iată dar, că am ajuns la mijlocul acela eficace, la care alții demult au ajuns, ca adunându-ne noi preoții sub steagul unei reuniuni anti-alcoolice, să ne putem pune în practică gândurile bune. Mai astă toamnă la glasul unui frate de a înființa o reuniune de temperanță, s'a dat răspuns, să se mai amâne acest lucru, ca în sinoadele de primăvara, discutându-se și studiindu-se bine chestiunea, să se poată tucegea preoțimea în o reuniune puternică. Timpul acesta se vede a fi sosit de aceea aceia cari se simt chemați, să facă pașii de lipsă și se deie viață intențiunii bune, căci primejdia e mare, secării pocăiți rod la rădăcinile neamului nostru, și numai prin luptă sistematică și unitară vom putea scăpăpoporul din calea nefericirii spre care e tras. Să nu mai amânăm, să se facă acum, ca astfel cu un ceas mai curând să gustăm fructele dulci, ce le poate revărsa o astfel de reuniune.

Paralel cu aceasta, trebuie să amintim pornirea bună ce a eșit din sânul clericilor seminarului „Bunevestiri“ de a înființa o mare reuniune antialcoolică, care să adăpostească sub aripile sale pe toți tinerii români. În vara asta se împlinesc doi ani, decând clericii noștri au pus bază unei reuniuni de temperanță, datorite focului de dragoste și

insufletire tinerească față de multele mizerii și nefericiri provenite din alcool. De atunci s'au scurs aproape doi ani; reuniunea și-a continuat mai departe rostul său de a oțeli puterile tinerilor leviți spre calea abnegațiunii dela beuturi; în tăcerea, fără paradă și reclam. După cum suntem informați, clericii voiesc să mărească conturile de activitate ale reuniunii, primind cu dragoste în sânul acestei societăți pe toți tinerii buni și idealisti, cari înțeleg primejdia mare a alcoolului și sunt deștali de insuflețiți, ca să și urmeze și să deie jertfa ce se cere. Tinerii adevărați, trebuie să știe insuflețiți pentru tot ce e bun și înălțător, inima lor trebuie să ardă de binele poporului și oare s'ar putea ca tinerii noștri, după-ce văd că și la alte popoare mai înapoiate ca noi de es. la Sârbi, — despre cari sa zice că ar avea și episcopi analfabeți, tinerii lor an de an cu mii se adună la congrese antialcoolice? Nădăjdum deci, că întreagă cununa de frumseță și energie a neamului nostru, tinerii dela toate facultățile; teologii, universitate, preparandii, apoi alții din toate colțurile se vor și uni, ca mâna în mână cu intențiune nobilă și cu speranța ajutorului lui Dumnezeu să pună temeiul unei reuniuni antialcoolice, ale cărei raze de lumină și fericire să dea Dumnezeu să strălucească, cât mai curând, preste tot poporul român.

minor.

Corespondințe.

Din Sigetul Maramureșului.

Martie 1913.

Onorată Redacțiune!

De când stă dieceza Gherlei actul cel mai salutar și de cea mai mare însemnătate este înființarea „Reuniunii pentru tinerea

exercițiilor spirituali și de misiuni sfinte poporali ale preoților.“

Înființarea acestei Reuniuni s'a dispus prin H. Sa Preas. Domn Episcop Dr. Vasile Hossu.

Nu putem îndestul mulțumi Preas. Sale grația aceasta arhierescă.

În fruntea Reuniunii stă ca președinte Rssimul Domn canonic Dr. Octavian Domide oratorul cel mai de frunte a diecezei.

În 18 și 19 l. c. a fost bun dl canonic a osteni la Siget și a ținut cu o parte a clerului exercițiile spirituale în sfânta biserică parohială. — În 18 am avut timp frumos cald, iar în 19 o ploaie caldă de primăvară.

Preoții bătrânii din Maramureș, cari n-au avut norocire în viața lor a lua parte la atari exerciții, au ascultat cu nespuse de mare atențiune meditațiunile și cuvântările dlui canonic Domide, și după fiecare cuvântare sa ridicat pătrunși de simțăminte pline de evlavie și de admirarea cuvântărilor ca și cari nu s'a mai auzit.

Admirabile au fost cuvântările despre cele două datorințe a preoților, adică cea către Dumnezeu și cea către oameni, către sufletesti, despre datorințele a servi tuturor, despre iubirea imprumutată, despre vecinicie, despre sf. taină a mărturisirei, despre modul predicării și despre datorințele predicării și a catechizării, despre Crucea lui Hristos și despre datorința noastră a lupta sub semnul, steagul Crucii nu ca beliducii cari stau la spatele oștirilor, ci ca Hristos care a mers înainte, despre darul nevinovăției și în urmă explicarea evangheliei despre muierea samarineană dela fântâna lui Iacob adusă la pocăință cu cuvintele blânde — a lui Hristos.

Fiecare dintre aceste șasă meditațiuni și cuvântări a ținut câte o oră și și mai mult.

ceea parte a râului curgea un râu de miros îmbetător.

Priveliștea serioasă și sublimă aducea lui Avisain aminte de Sionul ideal, de carele visase în grădina sinagogei, și carele-l cântase Rispa. Iși aduse aminte, că ar fi vremea, să se întoarcă în casa, în carea petrecea dânsa, și suris fericit se așeză pe fața lui. Porni înapoi spre cetate.

Adâncit în visări despre mărirea Sionului și despre Rispa cea frumoasă ca crinul se sui spre cetate, trecu prin poarta Valmardon și ajunsese apoi printr'o uliță strâmtă pe o piață mică. Acolo se oprî, ca și cum ar fi prins rădăcini.

O cântare dulce, încetinea și lungită de glasuri femești ajunse la urechile lui. O mulțime de oameni asemenea valului mării îl răpi cu sine și-l îmbulzi de zidul unei case, unde vrând nevrând avea acum să stea neputându-se mișca din loc. Privia înaintea sa, și furie îl sguduia. Sta înaintea bisericeții El Cristo de la Luz. Acum văzu și cântărețele. Imbrăcate în haine albe și acoperite de un văl alb, țineau fiește carea din ele în mâni câte o făclie aprinsă. Eră o litie de călugărițe.

Sunetul argințiu al clopotului din turn se mesteca cu sfânta cântare purtată mai departe pe adierea balsamică a sării. Arborii însoțiau și aci cântarea cu freamătul său, pe cum însoțise ei și înaintea sinagogei rugăciunile fiilor lui Israel, și în ce chip

cântase Rispa despre Sion și despre împăratul lui, așa vestiau și psalmii călugărițelor mărirea lui Dumnezeu și puterea și mărirea împăratului Sionului.

Intru turbare mntă scrâșniă Avisain cu dinții. Cântarea i-se părea ca și o ocară asupra idealurilor lui, asupra nădejdlor lui, asupra a tot, ce păziă mai scump întru inima sa, ca și o ocară asupra evlaviei, rugăciunii și visurilor lui. Nu putea, să facă nici măcar un paș spre a scăpa de înrăurințele acestea muncitoare, căci poporul, ce-l impresură, eră ca și zidul, de care-l apăsa.

Avisain doriă, să fie surd, ca să nu auză, și orb, ca să nu vază. Dară ca în butul lui li erau înholbați ochii și căutau țintă înlăuntrul bisericeții luminate, poarta căreia eră deschisă și parcă-l chemă, să intre. Cele două nai ale bisericeții erau luminate de lumina candelilor. Boltiturile, de cari atârnav acestea, erau așezate pe arcuituri simple, ce se încrucișau, și sprijinite de patru stâlpi clădiți în stil arabizant. Luminat de lumina candelilor se vedea un scut, pe carele se cetia în litere de aur: „Pe mine m'a purtat regele Alfonso I, când a cucerit orașul Toledo din mâinile necredincioșilor, și când s'a slujit aci sub boltiturile acestea cea dintăiu sfântă slujbă.“

Cu sfortare și-a deslipit Avisain privirea de pe cuvintele acestea și și-o a îndreptat spre călugărițe, cari cu făclile sale aprinse se apropiau de vestita cruce a alta-

rului. Ea purtă statua Mântuitorului, carea se numia El Cristo de la Luz și trecea de făcătoare de minuni.

Litia se oprî înaintea crucii, de pe carea căută Hristos în jos, simplu și cioplit în lemn, dar cu o față plină de bunătate, înduioșare și milă. Călugărițele ingenuchiară și cântau cântări de laudă, iar apoi se sculară una după alta și sărutară cuiul, cu carele erau pironite picioarele chipului lui Hristos.

În nespusa sa ură cea asupra creștinilor credea Avisain a fi aproape de leșin, așa lucră înlăuntrul lui turbarea, că-i cântă, să vază acestea toate fără de a se putea mișca din loc. Credea, că se nădușe, că nu putea să arunce vre un blăstăm grozav asupra rugătorilor, vre un cuvânt vrăjitor, carele să schimbe pe toți aceștia în niște pietri. Cu toate că se cuprinsese mult cu științe tainice, totuși nu știă nici un șarpe cuvânt, dar un gând li trăsări prin creeri, în vreme ce privia, cum se îmbulziă acuma și poporul spre cruce, ca să sărute piciorul lui Hristos. Risul lui cel de bațjocură amară și plină de ură se schimbă într'o rânjire triumfătoare, și din ochii lui lucia o bucurie sălbatecă. Căută țintă în fața răstignitului, ochii căruia păreau a fi îndreptați spre el, și adunându-și mâna pumn șopti: „La revedere! Ne vom întâlni!“

Ce a fost asta? Nu se părea oare, ca și cum șoptitul lui ar fi dat în biserică

A fost atât de frumoasă puvântările aceste și atât de pătrunzătoare, încât nu le vom uita niciodată. Am văzut lacrimi în ochii preoților celor bătrâni. Pătrunzătoare a fost și mărturisirea și servirea celor 22 preoți la altarul Domnului.

Oh ce fericire ar fi pentru clerul românesc dacă măritul domn canonic Domide ar publica meditațiunile acele. S'ar veti ca rugăciunile de toate zilele.

Domn canonic a fost încuierat în casa vicariatului și primit cu toată adheziunea atât de căsănenii vicariatului, cât și de frații preoți din vicariat.

După cuvântarea ultimă în numele fraților preoți a rostit dlui canonic mulțumită vicarului, iar dl canonic și în răspunsul său neau dat răspunsurile cele mai frumoase și mai salutare, după care frații preoți a închinat cântarea de mulțumită lui Dumnezeu și un mulțumit ieșit din inimă curate.

Cu cea mai adâncă recunoștință fișcă suntem către Il. Sa Preasf. Domn Episcop al nostru pentru grația arhierească că s'a îndurat a eximite la noi pe Rsm. D. canonic Domide, dar subtem adânc mulțumitori și măritului domn canonic, și-l asigurăm cumcă nu vom uita învățăturile lui și nu-l vom uita nici pe dânsul, și aminti în rugăciunile noastre, rugându-ne bunului Dumnezeu să-l dea puteri să poată străbate diaceza întregă și ca un al doilea Pavel, să fie apostolul neamului nostru.

Tit Bud,

vicarul Maramureșului.

NB. Celelalte foi gr-cat. române sunt rugate a publica cele mai sus scrise.

Cvencvenale.

Referitor la cvencvenalele preoțești la cari s'a ajuns abia în timpul din urmă, de la împărțirea lor încoace, sau scris în coloanele preuitei foi „Unirea” atâtea cât s'ar crede că pe tema aceasta n'ar mai fi de zis nimic; în realitate însă lucrul nu stă așa. Chiar din punct de vedere principiar mai sunt încă multe de zis și de discutat, ba ar fi și de făcut câteva.

Până acum mai mult s'a dat expresiune doleanțelor că la împărțirea lor nu s'a purces cu destuia ecuitate nici cu dreptate. Întru adevăr e lucru de regretat că deși

de un ecou, și ca și cum buzele tremurătoare ale statuei ar fi șoptit asemenea în urechile lui Avisain: „Nu vom întârzi!”

Avisain se cutremură, dar deja în ceea ce făcuse din umere. Doara putea să fie numai o năcluire a nervilor lui celor înfrântați!

În stăruit reuși, să-și facă drum prin mulțime și să scape în mița din vecin. Fără de altă împiedecare ajunsă până la casa lui Merival.

(Va urma)

Cugetări.

Unde e un suflet, este și o nădejde.

Traci pe lângă bogat atingându-l, iar pe lângă sărac ocôlindu-l.

noi preoții toți unul și acelaș servit îndeplinim, unul și acelaș zăduf suportăm, totuși ni-se măsură cu măsurile deosebite, cea ce nu se mai întâmplă cu personalul nici unui oficiu; mai de regretat e însă că nu s'a folosit ca chiate mulțimea anilor de servit, — sau dacă s'a și folosit aceasta în câțva — zice-se a se fi luat mai mult în conziderare mărimea sumei de întregire congruală; în urma cărei împrejurări cvencvenalele celea mai mari nu s'au dat celor ce au mai mulți ani de servit, pentru cari sunt instituite cvencvenalele dela toate oficiile, ci celor cari au întregire congruală mai mică. Și cari sunt aceștia? Cei ce au venite interne parohiali mai mari. Și nu că doară înaltului guvern din astă cauză îi este milă de ei, nu, ci cu atare gând ascuns, păcătos, care se dă pe față prin faptul că nici cheia n'a fost menținută față de toți. După puțină studiere a conspectului de distribuire a cvencvenalelor și după alăturarea lui cu un conspect de distribuire a sumei de întregire congruală, ori cine se poate convinge că se dau și cazuri de acelea în cari sunt împărțite cu cvencvenale întregi de 800 cor. preoți cari abia au 12—13 ani de servit și au întregire congruală aproape 1400 cor.

Dupăce nu se dă efect fără de cauză, la întrebarea că cu ce scop s'a făcut acest lucru? după experiența din trecut la aceasta întrebare nu se dă alt răspuns decât că cu voia și intenționat se lucră la demoralizarea clerului nostru acum și mai tare mai față decât pe timpul neuitatei Mile regești, care, se știe că, prin modul păcătos de distribuire a dreptului de mult amănunțit sufletele multor preoți, cari din cauza asta dupăce nici acasă n'au fost menajați, cât de cât mângător, s'au văzut motivați a se retrage din linia primă a muncitorilor unor cercuri mai largi, pentru înapoierea obiditului nostru popor și să-și vadă de afacerile interne ale comunei respective a bisericii sale.

La acestea poate să zică cineva, că e destul de rău dacă preoțimea noastră în munca ei e condusă mai mult de interese materiale decât de un idealism înălțator. Nu neg ba recunosc răutatea lucrului; cauza lui mie-mi, residă în personalitatea celui ce singuratic fiind în singurătatea unei munci intensive se mai calmează, și în împrejurările cari nu-l sprijinesc de ajuns. Căci ori cât de mare se fie îndrăsneala și curajul unui luptător fără sprijinul celor din dreapta, din stânga și de pre-urma lui și fără de impetul manifestat al conducătorilor tot curajul lui nu-i decât o nebunie.

Prin aceasta nu voiesc să zic, că înalții noștri Prelați bisericestii n'ar apretia munca preoților subalterni; mi se pare însă că lipsește atât încrederea reciprocă care elementele de acelaș fel separate fiind le închiagă într'un bloc puternic, rezistent ori-cărui furtuni ce l'ar amenința, cari dacă toți ar fi pentru unul și unul pentru toți le-ar asigura biruința ori-cărei lupte. Se mă esplic cât se poate de pe scurt: conspectele preoțimeii în orice privință s'ar cere la înaltul minister, se pregătescă — trebuie să se pregătească — în cancelariile episcopoești cu toată conștientizată și cetet. Acum dacă acestea conspecte se înapoiază întregite, dar nu după dreptate, oare nu se pot retrimiti spre îndrăplare? eu așa cred că da, și dacă se află în birourile ministeriale oameni cât de cât conșciențiosi nici nu ar fi luat aceasta în

nume de rău. Iar dacă n'ar fi atari bărbați, ci toți într'un cuget ar vrea să-și bată joc de o corporațiune cum e clerul nostru la oaltă cu înalții noștri Prelați, solidaritatea dintre elementele muncitoare și încrederea dintre superiori și subalterni punându-se toți, dela cel mai mic până la cel mai mare, pe terenul răbdării, iar forța se luere după lege; că dacă numai pe baza cutărei legi ori a cutărui proiect de lege sunt îndreptățiți să luere, și atunci când se abat cu îndărătnicie dela aceasta îi aduce la rezon capul statului și judecata lumii.

Dar suntem noi oare în stare să facem așa ceva?! Sa încercat mai anii trecuți când cu mila regască, dar cu dorere sa esperiat, că fiecare și-a ros osul fără a se sinchisi, dacă vecinul său are ce roade ori ba. E trist dar adevărat. Și unde am ajuns? la episcopia de Haidudorog, cu care de împreună, nu peste mult timp, ne vom pleca cervicea sub una și aceeaș autonomie, care ne va asigura penziuni domnești, că noi, pentru fondul nostru de pensuni din cvinquenale am negles a contribui. Pentru ce? Spună-ne alții. *Un fiu credincios.*

Reviste.

Conflictul Austro-Ungariei cu Muntenegru. În urma celor întâmplate la Scutari, San Giovanni di Medua și mai ales în urma perseverențelor pornite în Albania în contra catolicilor, Austro-Ungaria a cerut prin consulul său din Cetinje, prin baronul Giessl dela guvernul muntenegrin, ca să dea voe, ca locuitorii civili din Scutari, să poată părăsi orașul, ca să se facă investigație cu privire la împrejurările omorării călugărului Palici, ca să interzică silirea cu forța a catolicilor de a trece la ortodoxie și ca să ia la răspundere pe acei officianți, cari au vătămât atât de adânc dreptul internațional față de vasul „Skodra”.

Guvernul muntenegrin n-a întârziat cu răspunsul, care însă e negativ. Anume spune, că nu poate implini dorința Austro-Ungariei cu privire la cercetarea omorării părintelui Palici și cu privire la forțările de trecere la ortodoxism, pentru că dreptul de suveranitate pe teritoriul ocupat îi compete Muntenegrului.

Pentru bombardarea edificiilor publice din Scutari regele Nichifă își exprimă regretele, însă din motive de ordin militar nu poate da concesiune, ca civilii să poată părăsi orașul.

Cu privire la cererea Austro-Ungariei în cauza vasului „Skodra” guvernul muntenegrin tace.

În urma acestui răspuns năclădestulilor Austro-Ungaria va fi silită să întreprindă pași și mai energici.

Sforțările oștirilor sârbo-munte-negrine sub forturile orașului Scutari. — Înțelegerea Austro-Ungariei cu Rusia asupra Albaniei. Regele Nichita, pe care cum se vede îl persecută norocul deja de 5 luni, s'a decis la un asalt general. Comanda asupra celor 52 de mii de soldați e concentrată în mâinile regelui. Trupele muntene și sârbe au închis orașul Scutari de toate părțile, încât cei din lăuntru nu se mai pot aproviziona cu nimica.

Înainte de asalt se vor oficia servicii divine pentru izbânda armelor, apoi îndată va intra în acțiune artileria și în urmă se va da asaltul infanteriei.

Regele Nichita se grăbește să ocupe orașul Scutari, încă înainte de ce ar întreveni diplomația, ca apoi să aibă motiv de-a nu lăsa acest oraș Albaniei.

Cu toate sforțările regelui Nichita soarta orașului Scutari se pare a fi pecetluită prin acordul Austro-Ungariei cu Rusia cu privire la hotarele Albaniei. Din Viena se anunță jurnalului „Daily-Telegraph“ din Londra, că acestea două mari puteri s'au înțeles cu privire la hotarele Albaniei; anume așa, că Djacova va fi a Sârbiei, garantând puterile mari libertatea religioasă a tuturor Albanezilor catolici, în schimb Rusia s'a învoit, ca orașul Scutari să rămână al Albaniei.

Noutăți.

Din arhidieceză. *Dionisiu Decei*, adm. par. în Bandul de câmpie, a fost promovat de paroh al Bandului de câmpie, și denumit administrator protopopesc al distr. Mureșului.

Concurse. Pentru completarea postului de Esactor (Revisor) arhidiecezan, se publică concurs până la termenul de 5 Aprilie n. 1913.

Cu termenul de 31 Martie 1913 să dau la concurs următoarele stațiuni doцентale respective cantor-doцентale: comuna *Feiurd* districtul protopopesc Cluj, *Sidriașul-mic*, districtul protopopesc Reghin, *Sardul-ung*, districtul protopopesc Cluj, și *Brusturi*, districtul protopopesc al Dărgii.

Catolicii din Spania în contra laicizării școlii. Am mai scris în coloanele foaiei noastre și cu alta ocaziune despre intențiile guvernului spaniol de a scoate studiul religiunii din școlile sale. În contra acestui plan de laicizarea școlii asemenea celui francez — în sinul societății catolice spaniole s'a pornit o mișcare vie cu scopul de a zădărnici planurile anticreștine ale guvernului. În mișcarea această nobilă, rolul conducător îl are reuniunea femeilor catolice din Madrid, compusă în mare

parte din damele de elita ale aristocrației spaniole, care în 12 Martie c. a aranjat o mare adunare populară demonstrativă în contra guvernului spaniol. Adunarea a ales o comisiune, care va avea a se prezenta înaintea ministrului prezident contele *Romanones*, că în persoană să-i expună punctul de vedere, ce femeile catolice îl au în privința propunerii religiunii în școli.

O asemenea adunare demonstrativă s'a ținut la Saragossa din care s'a trimis ministrului prezident o motiune subscrisă de 2000 de inși.

Ziarul parizian *Matin*, din sursă privată scrie, că mișcarea aceasta a fost reprobata de episcopul din Madrid și încă la poruncă mai înaltă, ales că în urma unei convențiuni între Spania și Vatican astfel de demonstrații devin neplăcute. După cum se susține din Vatican a sosit episcopilor din Spania un circular, în care le comunică că în școlile elementare și pe viitor se va propune catehismul, înse la cererea în scris a părinților, copii lor nu vor fi obligați la învățarea catehismului. Cu alte cuvinte singur numai dela părinții catolici va atârna, ca studiul religiunii să rămână neschimbat în școli.

„*Osservatore Romano*“ amintește de adunarea demonstrativă din Madrid, dar tace despre afirmativul circular dat din Vatican.

Dela Oradea-mare la Budapesta în 2 ore. Locotenentul *Lányi* a încercat un sbor dela Oradea-mare la Budapesta. Pornind cu biplanul său la oarele 8 dim. după o pauză făcută între *Püspökladány* și *Solnoc*, la oarele 10 dim. a aterizat pe câmpul de aviație dela *Rakos*.

Jertfele datoriei. Batalionul al IV din regimentul de infanterie Nr. 33 din Arad era pus pentru paza coastelor dalmatine în preajma satului din Dalmatia *Dvrznic*.

Se știe, că la astfel de ocaziuni soldații nu sunt plasați prin sate unde să-și găsească un adăpost, ei își improvizează anumite barace în cari își trag greul vieții în vreme de reșmiriță.

Terenul dela granița dalmatină din cauza dealurilor mari și stâncoasă e nepotrivit pentru construirea de barace militare din cauza pericolului prăbușirii stâncilor spălate de abundențele ploii de primăvară. Astfel numai s'a putut întâmpla groaznică nenorocire a batalionului IV din regimentul de infanterie Nr. 33 din Arad, care în vreme de noapte a fost surprins prin prăbușirea bolovanilor din stâncile la poala cărora își aveau baracele. În urma prăbușirii patru soldați au fost omorâți iar unsprezece au fost grav răniți.

Indurerați înregistrăm aceasta tristă știre, gândindu-ne, că acești martiri a datoriei au fost români, regimentul 33 fiind recrutat în majoritate din Români din jurul Aradului, pus sub comanda vicecolonelului român *Dionisie Florian*.

Numire. Dl. *C. Stere* al cărui nume e foarte bine cunoscut cetitorilor noștri a fost numit rector al Universității din Iași.

Bugetul României. Într'un consiliu de ministri mai recent s'a desbătut bugetul României. Bugetul ministerului lucrărilor publice a fost sporit la veniturile cu 12.000.000 lei obținute din creșterea veniturilor căilor ferate române. Considerați mai sporit aceste venituri

înă cu un milion lei, care se va realiza din reducerea билетelor de liber parcurs, cari vor fi suprimate dela 1-ma Aprilie 1913.

Venitele ministerelor de finanțe, domeniului, industrie și comerț, au fost admise toatela un loc cu suma de 12.000.000 lei.

Prin urmare sporul fiind de 25.000.000 la venit, și cheltuielile vor trebui admise până la aceasta suma. Din acest spor, jumătate așcă 12 milioane lei vor fi întrebuințate în ministerul de războiu pentru sbopurile armatei.

Ce nu se poate vinde prin licitație? Un număr al foaiei oficiale publice art. de lege XI din 1909 și ordinațiunea ministerială privitoare la punerea în aplicare a articolului de lege I III din 1912, care întregeste legea din 1909. În aceasta ordinațiune sunt enumerate lucrurile și obiectele ce nu se pot cuprinde pe cale esecutională și cari între altele sunt următoarele: Măncările, materialul de încălzit și luminat, banii gata, de lipsă pentru plata chiriei pe un pătrar pe an. Mai departe sunt scoase de sub exucție o vacă, 4 oi, 4 porci, mai departe nutrețul pentru acestea pe jumătate an. Semințele vitele de juc și obiectele necesare pentru cultivarea unei moșii de 12 jugăre și cari sunt scutite de exucțiune prin lege. Asemenea nu se poate executa la funcționarii de stat, publici și privați decât cel mult o a treia parte a salariilor lor, dar și acesta astfel ca K 2000 să rămână neatinsă. Va se zică se poate secuestra numai suma, ce trece peste K 2000. — Nu se poate secuestra penziunea, ajutorul sub K 1200 și din interesele cautiunilor militare încă se poate execută numai una a treia parte. La diurniști se poate executa numai suma ce trece peste diurna zilnică de K 5. — La ceice se ocupă cu economia de câmp o parte a vitelor de jug și ueltele agricole se pot secuestra, dar dela 15 Martie încolo nu se pot scoate la licitație. Mai departe sunt scoase de sub exucție dreptul de poștă și mijloacele de lipsă pentru exercicierea acestui drept și valorile puse pe poștă. S. s.

Formarea noului cabinet francez. Președintele republicii franceze *Poincaré* a aprobat lista noului cabinet care s'a constituit sub prezidența d. *Barthou* care va fi totodată și ministru al instrucției publice.

Posta Redacțiunii.

P. Ce-ți trece prin minte? Șapoi ce atâta supărare? Un învățator care încearcă să te învețe românește — Gazeta învățătorilor? Las' să-și facă voia dle! Pentru aceea e învățator! Se recomandă totuși ca pe viitor să țină mai bine seamă de legile gramaticale, stilistice și altele dacă să țină așa ocoș, nu cumva să se căiască pentru tonul său atât de puțin obicinuit în polemii «literare».

Sirolin
„Roche“
Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație.
In morburi de plămâni,
Catarari bronșiali,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor,
Se află în toate Apotecile
cu 4 Căroanș etela.

Partea Literară.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Omul e în stare să recurgă la ori-ce: la știință, literatură și artă, ca amăgindu-se pe sine, să seducă și pe semenii săi. E capabilă răutatea omenească să nege chiar și pe Dumnezeu, ca să-i scape de sub domnie!

Voin lua pe rând în lucrarea de față toate ușițele de scăpare, ce și le permit oamenii, pentru păcatul necurăției, cu ateistul însă nu voin sta de vorbă. Ateistul de regulă se apără cu valul științelor, dar precum nu putem numi de învățat mare pe un băiat, care acum se chinuște cu abcdariul, întotmai astfel nu-l pot crede de erudit nici pe necredinciosul, care nu știe, ori nu vrea să cetească existența Creatorului din cartea minunată a naturii. Originea necredinții este adecă nu mintea, ci voința. Dacă ateistul ar fi sincer ar trebui să zică: nu vreau să cred în Dumnezeu, fiindcă nu voiesc să mă supun legilor Lui. Nu putem să-i credem, când zice, că el nu poate să aibă credință, adevărul este, că nu vrea. S. scriptură numește nebun pe necredincios: „Zis-a nebunul în inima sa: nu este Dumnezeu.“ Câtva timp e drept, că va scăpa necredinciosul de Dumnezeu, dar în urmă — cel puțin după moarte — îl va ajunge și pe el dreptatea pe care atâta a batjocorit-o.

Adevărat, că omul e liber, dar nu e independent. Dar nu numai omul, ci tot ce e a omului: știință, libertate și artă, atârna de la Dumnezeu. Nu e adevărat, că al cui e pomul ale aceluia sunt și fructele? Dacă ți-ai sădit în grădină un pom, nu zic bine, că te-ai supăra, dacă ar veni vecinul să culeagă fructele? Tu ești stăpânul pomului, tu dispui și peste fructele lui. Dumnezeu a sădit cu mâinile sale un atare pom, — pe om — în grădina universului. Omul întreg cu trup și cu suflet e alui Dumnezeu, dar ale lui Dumnezeu sunt și fructele: știința, literatura și arta. Imoralitatea tot așa se opune lui Dumnezeu și când e în știință, literatură și artă ca și cum ar fi în om.

Dumnezeu e scopul suprem. Omul trebuie să tindă spre Dumnezeu din toate puterile și cu toate facultățile lui. Dacă dreptatea dumnezeiască condamnă pe om, oare ce se întâmplă cu învățatul, cu poetul, cu artistul? Deodată cu omul se condamnă și savantul, artistul, poetul; căci precum nu este om, care să nu atârne de la Dumnezeu, înlocmai astfel nu este nici știința, poezia, artă, care să nu fie atârnată de la Dumnezeu.

Omul nu poate fugi afară din lume, nu poate fugi de moarte și pentru aceea nu poate scăpa de puterea lui Dumnezeu. Ar fi interesantă țara, unde hoții și neigășii ar rămânea nepedepsiți. Tot așa ar fi și ordinea, în care resvrătorii Creatorului și Dom-

nului tuturor, ar rămânea nepedepsiți! Să ascultăm numai de mintea sănătoasă, să tragem numai consecuențele fără frică, și ne vom convinge, că de puterea lui Dumnezeu nu putem scăpa!

De pe timpul filosofului dela Königsberg-Kant, a prins rădăcini așa numita „morală independentă“, neatărnătoare de religione și Dumnezeu; ca și cum fapturna ar putea fi independentă față de creatorul său! Prin urmare independența se bazează pe o minciună mare, neputând fi omul independent față de Dumnezeu.

Apostolii moralei independente recunosc preagrațios, că sunt legi morale, cari au caracterul legilor fizice și neobservarea acelor aduc ruină. Dar au uitat acești domni un lucru foarte însemnat: sancțiunea legii. Dacă morala este independentă, atunci nu are cine să tragă la răspundere pe călcătorii legii, apoi legea, care o poți călca fără pedeapsă, nu e lege. E adevărat că călcarea unor legi produce ruină trupească și sufletească; dar de altă parte neobservarea altor legi aduc folos păcătoșului. Prin urmare, urmările naturale ale păcatelor nu pot fi sancțiunea legii. Kant e de părerea că binele trebuie făcut pentru sine însuși, idealismul acesta singur, nici când nu va putea îndemna spre bine natura omeuească deteriorată.

Nu s'a aflat până acum legislator, care să fi așezat temelii unei țări pe morala independentă și să aducă legi fără nici o sancțiune. Ori-ce om cu scann la cap înțelege, că legile, pe cari le poate călca ori și cine, fără teamă de-a fi pedepsit, nimenea nu le observă și legislatorii devin numai ridicoli. Și de fapt în fiecare stat civilizat, pe lângă corporațiunea care aduce legi, aflăm și guverne și judecători, cari pedepesc cu temniță, cu bani și cu streang. pe cei cari nu țin legea. Un domnitor care ar aduce legi, apoi ar lăsa în buna chibzuință a supușilor, să le observe, ori ba, nu ar fi domnitor adevărat, ci numai o formă, o păpușă. La astfel de rol de comedie, nu s'ar angaja nici chanul Indienilor. Ar fi oare cu puțință, ca însuș Creatorul și Domnul universului să fi pus legi, fără de a impune prin sancțiune cuvenită și respectarea lor, de-gradându-se la rolul unui rege de formă din o operetă.

S'a întâmplat în revoluția franceză. Un general francez ocupase un crășel din ținutul Rainei. Intr'o zi se adresă bătrânului călugăr capușin din claustru: „Sfinția ta. Spune-mi pentru-ce îți chinuiești trupul, dar nu-mi aduce dovezi, cari nu ne interesează, spune-mi dovezi din rațiune?!“

Bătrânul călugăr se uită serios la ostaș și-l întrebă: — „Te rog, spune-mi dle general, pentru-ce trimiți pază înaintea porților cetății, când știi, că dușmanul nu e aproape și apoi chiar dacă ar veni Austriacii sau Polonii poate să vină ca pretini și nu ca dușmani.“

Generalul răspunse răsând! — Să vede, că nu ești ostaș, Părinte! Sentinela ne oferă siguranță. Cel puțin mă simt liniștit și dacă nu vine dușmanul; iar dacă vine, la tot cazul vine ca dușman, și nu me află nepregătit.

— Foarte bine dle general! Eu viața asta o socotesc ca o tabără. — un câmp de luptă — al cărei dușman mare e moartea! E sigur, că odată ne va ataca moartea; acum știi de bună samă, că moartea va veni ca prieten, care nimicindu-ne viața, deodată cu trupul să ne nimicească și sufletul păcătos?“

Dar ești sigur sfinția ta, că sufletul trăește și după moarte?

— Nu încunjură întrebarea dl general — răspunde-mi: ști dta de bună samă, că moartea nimicește sufletul?

— Nuș putea zice, că e chiar sigur, dar ce voiești cu asta?

— Numai atâta, că odată ne va cuprinde moartea — și după aceasta va urma sau o eternitate groznică, sau nimica.

— Poți nega aceasta dle general?

— Aceasta e un lucru pe care nu-l poți trage la îndoială!

— Acum să presupunem, că după moarte nu mai este altă viață, nici judecător, nici resplată, nici osândă. Așa stând lucrul nu-mi pare rău, că am veghiat câțiva ani, precum nu se supără nici sentinela dtale, că a stat la pază, deși n'a venit inamicul. Dar vegherea nu a fost zădarnică, căci am putut privi liniștit și fără frică în fața eternității. — Dta însă dle general, nu ești sigur, dta dubitezi, că este oare fericire și osândă eternă. Pentru-acea dta ești ostaș rău, pentru-că nu faci ca ostașii dtale, cari stau santinelă, fiind pregătiți la ori-ce eventualitate.

Generalul a rămas surprins de puterea logice. — Dar călugărul continuă:

— Dar să presupunem acuma cealaltă posibilitate, că există o altă lume. cu judecător, cu iad și raiu, atunci dta dle general, ești de două-ori vinovat și ostaș rău, ca nu ai veghiat, pentru-că...

— Dar ce ești așa palid? Dacă ești bărbat privește cu mine în abisul eternității și meditează ce soarte îi așteaptă, pre ceice nu crede în eternitate!

— Mă predau părinte! Ai vorbit numai adevărul! Am dormit până acum în postul meu, deși dușmanul în tot momentul putea să mă atace. Dar am să veghez de aici încolo.

(Va urma).

Presă mare putere.

(Continuare).

S'ar putea reflecta, că acuza noastră contra presei nu e scutită de păcatul pesimistilor, de-a generaliza cazuri particulare, atribuind presei în general și păcatele, cari sunt a unei părți mici și disparente. Dacă așa ceva ar fi adevărat, ar trebui să ne rușinăm și cenzura noastră n'ar avea nici o valoare. Dar durere, că argumentul poate fi întors și îndreptat contra presei stăpânitoare, a cărei lățire imensă îi asigură monopolul opiniei publice și face foarte dificilă o acțiune eficace contrară. Acest lucru va trebui să relasă luminos din ceea ce voim să spunem despre trăsăturile marcante ale presei contemporane.

O carte mai nouă, însemnată pentru abundența argumentelor și faptelor, pentru puterea raționamentului și eficacitatea stilului viguros, va justifica și întări gândul nostru cu prisosință. Despre materialul abundant și condensat cu multă iscusință din partea autorului va fi destul, dacă prezintăm cetitorului o schiță mai fugară, spicuiind ici colo și tâlmăciind ceea ce servă mai ales interesului nostru.

Fisonomia jurnalului modern, cu caracterul său specific, își trage originea și în fixată aproape în toate statele civile, cam la jumătatea veacului al XIX! Ștergându-se cenzura preventivă și marca statului, cantitatea obligatoare și concesiunea limitată, ușurința sevestrului și opreliștea vânzării, presa liberă găsi în condițiile și străformările politice și economice a timpurilor: trecerea dela absolutism la constituționalism, dela deosebiri sociale, bazate pe drept de naștere, la cele bazate pe profesii sau deosebire de clase, dela economia restrânsă la cea liberă, dela producțiune numai pentru lipsurile familiei și-a clientelei, la aceea pentru comerț și trafic. — Un teren mai mult decât favorabil pentru lățirea sa imensă. O astfel de dezvoltare a fost favorizată din cale afară de nouile învățături și descoperiri în domeniul tehnicii mecanice și a transacțiilor comerciale.

Astfel presa a avut în cei din urmă 50 de ani o dezvoltare uriașă; de trei decenii încoace a evoluat de 5 sau zece ori mai mult ca în trecut. Din zi în zi se lărgeste sfera intereselor sale, din zi în zi se perfecționează tehnica sa. Ea a devenit pentru omenime marele centru de informațiune și terenul potrivit pentru discuții și pe deasupra mijlocitoarea comerțului mondial. Tot ce e însemnat în lume, până la ultima Tule, e înregistrat din partea ei; toate planurile și extravaganțele sufletelor exaltate, toate problemele ce agită viața modernă, toate oțterele și cererile din mișcarea economică găsesc exprimare pe coloanele sale.

Presa raportează și discută despre politica internă și externă, despre legi și discuțiuni, despre literatură și teatru, religie și școală, accidente și deliete, economie agrară și domestică, despre industrie și comerț, gimnastică și personalitate, cu un cuvânt despre tot ce îmbrățișează natura, cultura, lumea. În inserate se cercă și se oferă obiectele cele mai disparate din comerț, dela moșie nemeșească până la quadruped și sacul de carton, dela măgăzia de mobile până la pravul insecticid, dela acțiunile băncilor până la lojele de teatru și scaunele în birturi economice, dela articolii de lux până la manualul de magie. Anunțuri de tot soiul, de logodnă, de nuntă, de contracte, de înmormântări, de aventuri, de înșelări ascunse mai mult sau mai puțin, de bucurii și dureri vinovate, își au și ele rubricile proprii.

Ce privește apoi numărul și lățirea jurnalelor, Germania are cam 4000, Anglia 3000, Franța 3000, Italia 1400, Austria 1100, Statele-Unite 12,500, Azia 300, Africa 200. În 1897 tiragiul foilor din Germania era de 12.192,000, în 1906 fuseseră trimise prin postă 1807 milioane de numere, deci

fuseseră vândute peste circa 4800 milioane exemplare. Jurnalele mari din Italia și Austria au un tiragiu de 50—150,000 numere din Franța și Anglia și mai mare; Petit Parisien de 1,200,000, Petit Jurnal 800,000, Matin 600,000, Daily Mail 1,000,000, Daily Mirror 750,000 etc. Sunt în Germania și Austria jurnale cu 2, 3, 4 ediții la zi, cu totul deosebite una de alta. Multe din marile jurnale engleze și americane conțin materialul unui volum de grosime mijlocie. Anume jurnale nemțești au 10—20 și mai multe pagini, duminica 60—80 iar la Paști și Crăciun 100 și mai bine.

Stabilimentul tehnic de lipsă la tipărirea unui mare jurnal, necesită câte un palat vast și mai multe milioane capital. Speșele de tipografie, telegraf, telefon, scriitori stabili și voiajeuri, se urcă la sume fabuloase. Deja în 1884 bilanțul pasiv al unui mare ziar din Londra prezintă suma de aproape 7 milioane. „Times” din Londra are linie telefonică proprie, ce-l leagă de Paris și Berlin. În decursul războiului ruso-japonez montă o naie proprie cu telegrafie fără sârmă, pentru o telegramă din Iohannisburg plăti odată 17,000 marce. New-York Herald organizează pe speșele proprii o expediție africană. În anul 1903 un discurs ținut de Chamberlain la Birmingham a fost publicat prin mijlocirea alor curieri speciali, a telefonului și a stenografilor, din partea lui „Daily Mail” din Londra exact 5 minute după ce s'a terminat discursul. Acelaș jurnal apare simultan în trei ediții: în Londra, Manchester și Paris, nesocotind încă o ediție de săptămână și una pentru orbi cu litere speciale.

Cuantul de hârtie înghițit de mașinele tipografice, e atât de mare, cât același „Daily Mail” posedă o pădure de 7500 km.² pentru ași asigura producțiunea. Ceeace înghite mașina în 14 ore ar fi destul pentru o cinctură, ce-ar încunja globul pământului.

Nu trebuie să ne mire așadară dacă un astfel potop de hârtie tipărită, care inundă lumea și devine, cu cât se umflă mai tare, mai puternic și mai nesăcat, nu trebuie, repet, să ne mire dacă dispune de-o putere cuceritoare, căreia nu-i poate rezista nici o putere omonească.

„Importanța presei pentru cultura modernă, este, zice Max Nordau, imensă; existența sa, locul ce-l ocupă în viața singuraticilor și a întregului, imprimă caracterul său timpului nostru, mai mult decât toate invențiunile minunate tehnice, cari au schimbat în chip esențial condițiile materiale și morale ale erei noastre.” Iar Carlyle: Adevărata biserică a Angliei este reprezentată astăzi prin jurnaliști, cari zi de zi, săptămână de săptămână predică poporului”. În

sfârșit Rosegger: „O presă periodică, tu ești oratorul, marele orator al timpului nostru. Cuvintele pe cari tu le pronunți cu atâta patimă, se repercutează în puține ore în țara întreagă. Tu predici în birturi, în cafane, în omnibuse, în trenuri, în casele private, și energie în toate piațele. Unde sunt mai multe persoane la oaltă, ești în mijlocul lor și predici. Dar cuvântul tău nu se pierde, ca de pe amvon, cât ce a fost rostit. Ceeace nu se imprimă memoriei cetitorului dornic, rămâne imprimat pe hârtie și predică stăruitor celui ce aruncă ochii pe coloanele sale. Astfel tu strigi zi de zi, fără încetare, fără a slăbi!”

Presa este pentru marea mulțime a poporului furnizorul universal al hranei sufletești, este singura pâine de toate zilele pentru nenumărate suflete, judecățile sale formează crezul milioaneilor.

(Va urma.)

F. R. g. D.

»Civilta Catolica« quademo 1502 și 1504.
Dr. Alexandru Nicolescu.

BIBLIOGRAFIE.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul 2 cor.

Se află de vânzare

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială*.

Biblioteca academiilor române.

În luna Februarie 1912 s'au consultat de 953 cetitori 2675 volume și broșuri tipărite; de 139 cetitori s'au consultat 277 manuscrise, 6850 documente, 31 cărți vechi românești [1508—1830].

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 439 volume și broșuri, 330 numere de reviste române, 168 reviste străine, 1 hârti, 4 stampe și portrete, — volume manuscrise, 32 documente, 4 fotografii, 1 album, 983 foi volante, — note muzicale, — obiecte de muzeu și 2 monete.

Am onoare a înștiința onoratul public, că din 15 Martie a. c. voi pune în circulațiune o bere nouă sub marca

„Siebenbürger Urbräu“

(Vechea bere transylvană)

care poate concura cu oricare bere externă și corăspunde gustului cel mai distins. Se află de vânzare în toate birturile și prăvăliile unde se vor vedea placatele mele cu inscripția: „**Siebenbürger Urbräu**”.

Cu stimă: **RUDOLF HABERMANN**
proprietarul fabricii de bere,
S i b i u — Nagyszeben.

Siebenbürger

Urbräu

Siebenbürger

Urbräu

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4·30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{5}{10}$ cm.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7·30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eschatologia.* fco. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru bibliotecă. — Să află de vânzare la *Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.*

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobata din Conferința Episcopescă ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
" " " doi " 1·20
" " " trei " 1·60
plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comande se pot face la *Tipografia Seminarială.*

Cărți soșite la redacție:

M. Theodorian Cavada: *Biserica română din punctul de vedere național (+ VIII. p. 32).* București 1913.

I. M. Lycaciu O. P. Thomas et Molina *Expositio systematica doctrinae D. Thomae Aquinatis de Gratia divina Efficaci comparata cum Molinae theoria. (+ VIII. p. 280).* Blaj 1912.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

PICURII DE STOMAC ai lui BRÁDY

mai înainte „Picurii de Mariacell“ s'au dovedit de 30 ani incoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirei de orice specie la amețeli, arsuri de stomac, constipație, dureri de cap și destomac, greață, insomnie, colica, anemie (lipsa de sânge), gălbineala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1·60 cor., mică — 90 fil., 6 sticle 5·40 cor., 3 sticle mari 4·80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipă la Apoteca lui C. BRÁDY la „König von Ungarn“ în Viena, I. Fleischmarkt 2. Depot 3.

Să se aibă grijă la marca cu tipul Maicei dela Mariacell, împachetarea în carton roz și iscălitura de pe tipul clișeului le aci.

(6) 12—25

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2·20 cor.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensii și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apărute.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798·23
Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5,146,556·36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,768,744—
} viață „ 10,931,322—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și în toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunostință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(13) 13—?

In atențiunea Onoraților Preoți!

Vinul de care aveți lipsă pentru sfințele Paști, Vă rog a-l procura exclusiv numai dela proprietarul de vii,

Petru Benea din (Șiria) Világos comitatul Aradului

căci e Român și Vă trimite numai

vinuri bune de deal

pentru a căror manipolare curată e distins cu medalie de argint. Expediază în butoaie de imprumut pe timp de 2 luni, pe lângă următoarele prețuri:

Vinuri vechi: Rizling 86 fil.; alb desert 82 fil.; Roșu de Ménes 100 fil.

Vinuri noi: Rizling 68 fil.; Șiller 66 fil.; alb de masă 64 fileri.

Prețurile sunt semnate după litru. Să expediază dela 50 litri în sus în butoaie; iar în jos în sticle. Sticlele nu să dau imprumut, ci să compută în bani, luându-se în rambursă deodată cu prețul vinului.

(22) 1—14